



National Analytical Report  
of the research project  
ALLSTARS – Good practice for Active Lifestyles in Local  
Sport Policies

Nasjonal analytisk rapport  
om forskningsprosjektet  
ALLSTARS – God praksis for aktive livsstiler i lokal  
idrettspolitik  
2024 – 2026

© Molde Community College 2026

Mari Eik  
Oskar Solenes  
Solveig Straume





## NORGE

### Innhold

1. Introduksjon.....	3
2. Sammenlignende analyse .....	5
2.1 Kategori 1: Bred forståelse av idrett .....	5
2.3 Kategori 3: Tverr- og intrasektorielt samarbeid.....	7
2.4 Kategori 4: Endret rolle for hovedaktør/idrettsorganisasjonen .....	8
2.5 Kategori 5: Profesjonalisering .....	9
2.6 Kategori 6: Ildsjelens rolle.....	10
2.7 Kategori 7: Stiavhengighet og endring.....	11
2.8 Kategori 8: Representasjon og eierskap/involvering .....	14
2.9 Kategori 9: Finansiering .....	15
3. Konklusjon.....	15
4. Referanser.....	17



## 1. Introduksjon

Denne analytiske rapporten er en sammenstilling av de norske resultatene fra ALLSTARS-prosjektet, som består av fem ulike caser. Rapporten er basert på data innsamlet gjennom prosjektperioden, som illustrert i tabellen under. Rapporten bygger på kvantitative spørreskjemadata, kvalitative intervjudata, dokumenter/nettbaserte ressurser og data workshops gjennomført sammen med representanter fra hvert av casene. Tabellen under viser hvilke caser vi har valgt ut, samt litt om datagrunnlaget for denne rapporten. De kvalitative intervjuene ble gjennomført i perioden mellom november 2024 og januar 2025. Data-workshops ble gjennomført i perioden mellom februar og juni 2025.

By	Case	Målgruppe	Idrett	Informanter - kvalitative intervjuer	Deltagere - data-workshop
Bergen	LIM (Lekser, Idrett, Mat)	Barn i barneskolealder	Ulike idretter	2	5
Drammen	Aktive Lokalsamfunn	Alle	Ulike idretter	4	9
Kristiansund	Ett Slag av Gangen	Mennesker med rus- og psykisk helseutfordringer	Golf	4	4
Molde	DNT Tilrettelagt	Mennesker med funksjonsvariasjon	Friluftsliv	4	8
Oslo	Håkkihoder (senere Idrettshoder)	Barn i barneskolealder	Ishockey (senere ulike idretter)	2	4

Tabell 1: Oversikt over caser og informanter



*Picture 1: Data workshop i Drammen*

For å forstå analysen og casene, kan det være nyttig å vite litt om konteksten disse casene virker i. Norsk idrett er organisert under Norges idrettsforbund og olympiske og paralympiske komité (NIF). NIF har det fulle ansvaret for organisert idrett i Norge og består av 55 nasjonale idrettsforbund og 12 idrettskretser, som til sammen består av nesten 9000 idrettslag og omtrent 1,9 millioner medlemmer (Norges idrettsforbund, 2025). Norge har 5,5 millioner innbyggere.

Sosialdemokratiet i Norge preges av en sterk velferdsstat og et like stort sivilsamfunn. Til tross for en uttalt høy grad av autonomi, har en nær kobling mellom staten og den organiserte idretten preget utviklingen av idrettspolitikken i Norge (f.eks. Bergsgard et al., 2010; Skille & Säfvenbom, 2011). Begrunnelsen for dette ligger i ideen om idretten som verktøy for å løse en rekke samfunnsutfordringer, som bedret folkehelse, integrering og inkludering av marginaliserte grupper. Følgelig har den frivillige idretten organisert under NIF hatt bred politisk støtte og har blitt sett på som en sentral aktør i utvikling og implementering av norsk idrettspolitikk (Anagnostopoulos et al., 2019).

I Norge spiller lokale idrettsorganisasjoner – idrettslagene – en nøkkelrolle i å bruke idrett både som et strategisk mål og et politisk instrument (Skille, 2011). Idrettslagene har sterk lokal forankring og er stort sett drevet av frivillighet. Idrettslagene blir også gjerne sett på som en egnet arena for inkludering på grunn av sine høye medlemstall i befolkningen. Norske kommuner er i liten grad involvert i utvikling av idrettspolitikk, men alle norske kommuner har et idrettsråd organisert gjennom NIF. Idrettsrådene, som skal rådggi kommunen i idrettssaker, er i særlig grad involvert i planarbeid som omhandler anlegg. I stor grad skriver lokal idrettspolitikk seg inn i nasjonale idrettspolitiske strømninger.

Det er statens anliggende å ta vare på sine innbyggere, og sårbare grupper blir ivaretatt gjennom kommunene, som iverksetter statens politikk gjennom ulike velferdstjenester. Gjennom velferdsstaten har kommunene folkehelseansvar. Mange idrettsprosjekter som er initiert i norske kommuner kan sortere under folkehelse-paraplyen, og følgelig er kommunene til en viss grad involvert i idrett og inkluderingsprosjekter, som vi skal se i denne rapporten. Dette gjelder for eksempel tiltak som er rettet mot mennesker med funksjonsnedsettelse, med utfordringer knyttet til rus eller psykisk helse, eller barn og unge.

## 2. Sammenlignende analyse

Rapporten bygger på et analytisk perspektiv man i fellesskap har kommet fram til gjennom ALLSTARS prosjektet. I alt har vi brukt 9 kategorier for å analysere materialet. Kategoriene er utviklet induktiv etter hvert som vi har fått innsikt i casene fra de fem ulike nasjonene. I det følgende vil vi bruke de ni kategoriene for å analysere de fem norske casene.

### 2.1 Kategori 1: Bred forståelse av idrett

Kategori 1 handler om hvilken forståelse av idrett som ligger til grunn for casene vi har studert. Altså, ønsker vi å si noe om idrettsaktiviteten inkluderer tradisjonell konkurranseidrett og målrettet trening, eller om aktiviteten bærer mer preg av andre elementer som for eksempel idrettens sosiale, helsemessige eller inkluderende rolle. Figuren under kan illustrere noen rasjonale for å arrangere eller delta i idrettsaktivitet og kan vise den brede forståelsen av hva idretten er eller kan være:



Figur 1: Forståelsen av idrett

En annen konseptuell forståelse kan være skillett mellom det Fred Coalter (2009) kaller *sport plus* og *plus sport*. *Sport plus* handler om utvikling av bærekraftige idrettsorganisasjoner, programmer og utviklingsveier, mens *plus sport* handler om å prioritere sosiale og helsemessige programmer der idrett brukes som metode for å oppnå mål som ligger utenfor idretten i seg selv.

I utgangspunktet er alle casene i dette prosjektet valgt fordi de har en bred forståelse av idrett. Vi kan også si at casene langt på vei er *plus sport* caser. Alle henvender seg til målgrupper som i utgangspunktet opplever større barrierer for idrettsdeltagelse. I Norge kan disse målgruppene for eksempel involvere barn og unge i lavinntektsfamilier, mennesker med rusproblematikk og mennesker med funksjonsnedsettelse. De fem ulike casene presentert i den norske delen av ALLSTARS kan alle kategoriseres som lavterskeltilbud rettet mot en eller flere av målgruppene, der en har et ønske om at alle (eller så mange som mulig) skal kunne delta. De casene som springer ut fra den organiserte idrettsbevegelsen i Norge, enten det er idrettslag, idrettsråd eller -krets som er det sentrale organisasjonsleddet, skriver seg inn i idrettsbevegelsens målsetting om «Idrett for alle».

DNT Tilrettelagt i Molderegionen, LIM i Bergen og Aktive Lokalsamfunn i Drammen har alle en bred forståelse og aktiviteten og deltagelsen er ikke låst til en idrett eller aktivitet. Det handler om å legge til rette for fysisk aktivitet, og at deltagelse i idrett og fysisk aktivitet bidrar til bedre inkludering.



To av prosjektene, Ett Slag av Gangen i Kristiansund og Håkkihoder i Oslo, har i utgangspunktet tilknytning til en idrett. Aktiviteten i Håkkihoder springer ut av et særiddrettslag og retter seg inn mot barn i barneskolealder. I den grad disse to tilbudene har en smalere tilnærming til idrett enn de andre, er det fordi de benytter seg av en idrettsgren, samt at det er et visst ferdighetsfokus. Det er likevel verdt å notere at idrettsaktiviteten i disse to tilbudene også er bredt orientert da det er mindre fokus på trening og prestasjon, og mer på deltagelse og allsidig aktivitet. Når det gjelder idrettsaktivitet rettet mot barn under 12 år så er idretten underlagt sine egne Barneidrettsbestemmelser og Retningslinjer for barneidrett (Norges idrettsforbund, 2025).

## 2.2 Kategori 2: Sosio-romlig orientering

Denne kategorien handler først om fremst om å se på hvilken plass og rolle casene og de ulike aktørene har i lokalsamfunnene. Vi ser også etter om casene inkluderer marginaliserte grupper i bestemte geografiske områder, om de har sterke røtter i lokalmiljøet og om aktivitetene er lett tilgjengelige. Herunder studerer vi i hvilken grad casene utnytter nærliggende fasiliteter hvor målgruppen bor og oppholder seg, hvilke interesser fra lokalmiljøet som er involvert og hvordan disse involveres. Vi undersøker også hvordan dette arbeidet koordineres og ledes, og om dette gjøres gjennom ansatte eller er avhengig av frivilliges engasjement.

Tre av de fem utvalgte norske casene har en høy grad av sosio-romlig orientering. Disse tre er Idrettshoder i Oslo, LIM i Bergen og Aktive Lokalsamfunn i Drammen. En viktig komponent i disse casene er å bygge trygge, inkluderende lokalmiljø og å tilby lavterskel aktivitet. Flere interesser i lokalmiljøene er involvert, og aktivitetene foregår i nærmiljøet (eksempelvis ved skoler/barnehager). Skolene og nærliggende idrettslag, som er svært viktige institusjoner i lokalsamfunnene, er helt sentrale aktører i disse tre casene. I tillegg er flere deler av lokalsamfunnet involvert, eksempelvis menighet, pensjonistforening og barnehager. Det at disse tre casene i hovedsak har barn og unge som målgruppe, kan også synes å bidra til en bedret inkludering og tilknytning til lokalmiljøet for foreldrene.

Aktive Lokalsamfunn er et eksempel på en samfunnsmodell med høy grad av sosio - romlig orientering. Modellen er utviklet over en periode på 10 år og består av mange ulike underprosjekter med sterk lokal forankring. Drammen er delt inn i 10 kommunedeler og i hver bydel ligger det en ungdomsskole og et stort fleridrettslag. Sammen med nærliggende barneskoler, utgjør disse selve navet i modellen. I Aktive Lokalsamfunn kobles lokale ressurser og fasiliteter sammen og tar selv ansvar for å utvikle lokalt tilpassede tilbud i egen bydel. Et kjennetegn ved modellen er at de store fleridrettslagene tar et utvidet ansvar for å skape økt aktivitet blant barn og unge.

I forbindelse med Aktive Lokalsamfunn blir det ansatt en Aktivitets- og samfunnsutvikler i de store fleridrettslagene som koordinerer og driver de lokale tilbudene under samfunnsmodellen fremover. Disse har gjerne en idrettsutdannelse på minimum bachelornivå. De sørger for samarbeid med en rekke lokale aktører, tilrettelegger for og leder lavterskelaktivitet i nærmiljøet, utenom den organiserte idretten. Fagpersoner fra idrettslagene kommer altså inn til skolene og barnehager og organiserer aktivitet ved allerede eksisterende arenaer nært der barna bor og oppholder seg, eksempelvis i skolegårdene og ved nærliggende idrettsanlegg. Blant annet er ansatte i idrettslagene involvert i FYSAK undervisningen for mellomtrinnet på de fleste barneskolene i kommunen. Åpne idrettshaller i nærmiljøet utenom skoletid er også en del av modellen for flere av bydelene. Aktiviteten



skapes nedenfra, med og for lokalsamfunnet. Det er altså en sterk orientering mot nærmiljøet, men koordineringen er profesjonell og formalisert.

Sammenlignet med Aktive Lokalsamfunn har LIM-prosjektet i Bergen en mer begrenset målgruppe (barn fra 5. til 7. klasse i utvalgte skolekretser) og færre aktører involvert. Samtidig har de to casene mange fellestrekk. Hovedaktørene i LIM er barneskoler og lokale idrettslag som samarbeider om bedre integrering ved bruk av idrett, mat og leksehjelp. Andre lokale aktører, for eksempel lokale menigheter, bidrar også inn i LIM. En ansatt i idrettsrådet koordinerer de ulike aktivitetene, og samarbeidet mellom skoler og idrettslag.

Gjennom å gå via skolen kan idrettslagene nå de barna som vanligvis ikke deltar i den organiserte idretten. Idrettsaktivitetene foregår på skolene, i skolens nærmiljø eller på idrettsanlegg nær skolene. Våre informanter oppgav at mellom 50-70% av barna i de aktuelle områdene deltar på LIMs aktiviteter.

Et av de andre norske casene, DNT tilrettelagt, har ikke samme grad av tilhørighet til et avgrenset område/bydel. Hver måned gjennomføres aktivitetene på et nytt sted rundt om i kommunen eller i nærliggende kommuner. Det er en rekke ulike aktører fra ulike sektorer som bidrar inn i DNT tilrettelagt, og disse aktørene representerer ulike deler regionen. Deltakerne har heller ikke kun tilhørighet til ett bestemt nærmiljø, men blir rekruttert fra hele kommunen og også nærliggende kommuner. Samtidig er Molde en mye mindre kommune, sammenlignet med Oslo, Drammen og Bergen. På grunn av lavere befolkningstetthet og en mer avgrenset målgruppe, blir det naturlig at både deltakere, fasiliteter og aktører er spredt over et større geografisk område for å kunne tilby et godt aktivitetstilbud.

I Ett Slag av Gangen i Kristiansund foregår all aktivitet ukentlig på ett og samme sted (golfklubbens klubbhus og golfbane) og ledes av klubbens frivillige. Samtidig er Ett Slag av Gangen i liten grad avhengig av eller koblet på lokalsamfunnet eller interessenter i nærområdet rundt golfklubben. Ett Slag av Gangen i Kristiansund er først og fremst tilknyttet golfklubben, de frivillige fra klubben og den ideelle organisasjonen Ett Slag av Gangen. Deltagerne har heller ingen spesiell tilhørighet til nærområdet rundt golfklubben. De blir rekruttert av kommunens avdeling for rus og psykiatri og kan ha tilknytning til ulike bydeler eller nærmiljøer spredt ut over hele kommunen. De er derfor også avhengig av transport for å komme til golfklubben. Som nevnt for Molde, er også Kristiansund en kommune med lav befolkningstetthet og caset har en avgrenset målgruppe.

### 2.3 Kategori 3: Tverr- og intrasektorielt samarbeid

Denne kategorien handler om samarbeid og samskapning. Vi ønsker å si noe om hvordan de ulike casene har vokst fram som resultat av samarbeid på tvers av ulike sektorer (tverrsektorielt), eller som samarbeid mellom ulike organisasjoner innen samme sektor (intrasektorielt).

Det vi ser av våre analyser er at det tverrsektorielle samarbeidet spiller en rolle i alle de norske casene, om enn på noe ulikt vis. For eksempel hos LIM i Bergen, hvor en lokal ildsjel i et idrettslag sammen med rektor på den lokale skolen tok det første initiativet, og i løpet av et kort møte hadde de skissert opp prosjektet slik at det kunne søkes midler. Rektor så muligheter til å innføre leksehjelp i kombinasjon med dette idrettsprosjektet i en bydel preget av sosioøkonomiske utfordringer. Både i Oslo og i Drammen er skolen også helt sentral for samarbeidet i prosjektet.



I caset i Molde var det representanter fra både idretten, Den norske turistforening (DNT) og Høgskolen i Molde som sammen utviklet en måte å organisere et nytt tilbud på, hvor kommunens habiliteringstjeneste kom inn og ble en viktig bidragsyter. Gjennom årenes løp kan det se ut til at rollen til kommunen har endret seg og det er mindre samarbeid med habiliteringstjenestene i de omliggende kommunene i videre utvikling av tilbudet. Kommunene bidrar med personale for å følge de brukerne som har behov for det, og til å rekruttere deltagere til tilbudet, men det ser ikke ut til at de spiller en sentral rolle utover det. Ett Slag av Gangen i Kristiansund springer ut av en allerede etablert nasjonal modell der det legges opp til samarbeid med offentlige aktører som NAV, Kriminalomsorgen, kommunal helsetjeneste med mer. Samarbeidet på tvers av sektorer i Kristiansund er preget av at offentlige instanser «henviser» deltagere til tilbudet. I en periode var også kommunen behjelpelig med å skaffe transport til deltagerne som ønsket å benytte seg av tilbudet. Det samarbeides derimot ikke om driften av Ett Slag av Gangen, som i det store og hele hviler på de frivillige i golfklubben. Slik sett er casene i Kristiansund og Molde like med hensyn til samarbeid med kommunen.

I både Drammen og i Bergen har det kommunale idrettsrådet tatt en ledende rolle. Det er også her at koblingen til en overordnet kommunal prioritering synes klarest. Dette gir, som vi skal se senere i denne rapporten, seg utslag blant annet i at det både i Bergen og Drammen årlig settes av kommunale ressurser til begge tilbudene.

Ser en på det intrasektorielle samarbeidet så er dette også sterkt til stede i flere av casene vi har studert, men det er kanskje tydeligst hos Aktive Lokalsamfunn i Drammen og LIM i Bergen. Idrettsrådene koordinerer samarbeid med ulike idrettslag, men en ser også at idrettslagene koordinerer seg imellom rundt de ulike skolene. I DNT Tilrettelagt i Molde er det også høy grad av samarbeid innenfor frivillig sektor. Arbeidet er koordinert av DNT Romsdal, og særlig Møre og Romsdal Idrettskrets spiller en sentral rolle i å engasjere lokale idrettslag med aktivitetstilbud rettet inn mot målgruppen.

For Ett Slag av Gangen i Kristiansund og Håkkihoder i Oslo ser det ut til å være mindre intrasektorielt samarbeid. I Kristiansund er det ingen andre idrettsklubber enn golfklubben som deltar, ei heller andre organisasjonsledd i idretten (som for eksempel idrettsråd eller idrettskrets). Det samme gjelder i Oslo, hvor ishockeyklubben er ansvarlig for aktiviteten og det tilsynelatende ikke er noen andre som er direkte inne og bistår. Både i Oslo og Kristiansund er det organisasjoner som kan betegnes som sosiale entreprenører som står bak tilbudene. En kan kanskje tenke seg at dette kan spille en rolle, men det er likevel vanskelig å si helt sikkert.

#### 2.4 Kategori 4: Endret rolle for hovedaktør/idrettsorganisasjonen

Vi tar utgangspunkt i at *hovedaktør* i denne sammenhengen er den organisasjonen som er *prosjektdriver*. I de norske casene innebærer dette frivillige organisasjoner som DNT (Molde), idrettsorganisasjoner som Idrettskrets og Idrettsråd (Drammen og Bergen), Idrettslag (Kristiansund) og privat sektor (Oslo). Som vi har sett samarbeider alle organisasjonene tett med lokale idrettslag, det er derfor relevant å også belyse om og på hvilken måte idrettslagene blir påvirket av tilbudene.

I flere av våre caser ser vi at idrettslaget spiller mer eller mindre samme rolle som før, og aktiviteten kommer i tillegg til det som allerede finnes av aktivitetstilbud. Dette så vi for eksempel både i Oslo og Kristiansund, hvor henholdsvis AKS/SFO-tilbudet Hockeyhoder og Ett Slag av Gangen ble et tillegg til regulær aktivitet. Begge disse casene beslagla idrettslagets fasiliteter på dagtid og utenfor ordinære



treningstimer, og påvirket dermed ikke øvrig aktivitet. Det samme kan sies om DNT Tilrettelagt i Molde hvor tilbudet i stor grad er en gren av prosjektaktiviteter i DNT. I den grad hovedaktørene endrer sin rolle, er det at noen blir ansatt i prosjektstillinger som muliggjør både tilbudet og andre aktiviteter i organisasjonen. Dette er i særlig grad relevant for casene Oslo og Molde.

For idrettslag som er involvert i DNT Tilrettelagt i Molde kan dette være et sted for dem å promotere aktivitetene sine, eller i noen tilfeller er de i ferd med å etablere parasportaktiviteter i klubben og bruker dermed tilbudet som en rekrutteringsarena. Idrettslagene forblir dermed også de samme og spiller en mindre rolle i prosjektnettverket. De driver ikke aktivt tilbudets utvikling og suksess fremover.

En kan også snakke om rolleendring i form av at idrettslaget tar på seg rollen som sosial aktør i større grad enn før. Både Ett Slag av Gangen i Kristiansund og Hockeyhoder i Oslo er med på å synliggjøre at idrettslaget ønsker å ta samfunnsansvar og at en dermed får en endret rolle i så måte. Det er derimot uvisst om det er tilbudet som muliggjør samfunnsansvarsrollen eller om det er ønsket om å ta samfunnsansvar som muliggjør tilbudet.

For casene i Bergen og i Drammen får idrettslagene nye roller med egne ansatte som jobber spesifikt inn mot tilbudene. Her kan vi si at flere av idrettslagene tar på seg rollen som sosial aktør i større grad enn før. I begge disse casene er det Idrettsrådene som er prosjekt drivere. Idrettsrådene, som er koordinerende organ i den organiserte idretten på kommunalt nivå og som fungerer som et fellesorgan for idrettslagene i kommunen, spiller sammen med klubbene en sentral rolle som sosiale aktører.

## 2.5 Kategori 5: Profesjonalisering

Når vi snakker om profesjonalisering i idretten kan dette både handle om en type kommersialisering av idrettstilbudet hvor idrettslagenes medlemmer behandles som kunder og at idrettslaget øker sin interne kompetanse gjennom både ansettelser og intern skoling.

Arbeidet med å inkludere nye målgrupper krever ofte nye ferdigheter fra idrettsklubbenes side. På institusjonelt nivå blir søknadsskriving for å sikre økonomiske midler og nettverksbygging svært relevant. Videre kreves det kompetanse i tilrettelegging av aktivitet for målgruppen der dette er relevant, kunnskap og bevissthet om målgrupper og utfordringer disse står ovenfor. Idrettsklubber eller representanter for særskilte tilbud bør ha relevant ekspertise eller få muligheten til å tilegne seg denne for å i best mulig grad ivareta både målgrupper og tilbudet.

Alle casene vi har studert har bidratt til en form for profesjonalisering i større eller mindre grad. I noen av casene er det gjort mer tilsetninger som en konsekvens av støtte til tilbudet. For eksempel hos Hockeyhoder i Oslo hvor det ble opprettet en prosjektstilling som sports- og utviklingsansvarlig, delt mellom idrettslaget og prosjektet Hockeyhoder. Også i Drammen og i Bergen er det opprettet stillinger i idrettslagene for å drifte og utvikle tilbudene. I Aktive Lokalsamfunn i Drammen har for eksempel mange av fleridrettslagene aktivitets- og samfunnsutviklere med bakgrunn fra idrettspedagogikk som jobber for samarbeid mellom skoler og barnehager og leder idrettsaktiviteter i lokalsamfunnet. Dette er med på å sikre kvalitet. Finansieringen av disse stillingene kommer fra kommunen, idrettsrådet og stiftelser.



I DNT Tilrettelagt sitt tilfelle er tilbudet integrert i DNT Romsdals aktiviteter, og en av deres ansatte administrerer tilbudet som en del av sin arbeidsbeskrivelse. DNT Tilrettelagt er unikt blant våre case med tanke på samarbeidet mellom idrett/frivillig sektor og universitetssektoren. Studenter fra studieprogrammet i vernepleie er spesielt involvert og får erfaringer og praktisk opplæring som er svært relevant for deres fremtidige yrkeskarriere. Dette involverer også tanzanianske studenter som hvert år er på utvekslingssemester i Molde, og tilbudet bidrar dermed både på nasjonalt og internasjonalt nivå.

For LIM-prosjektet i Bergen har Idrettsrådet én person i staben sin som er ansvarlig for å planlegge, støtte og føre tilsyn med aktivitetene i lokalsamfunnene. Denne personen spiller også en viktig rolle i å øke bevisstheten og gi økonomisk støtte til tilbudet. På skolene administrerer og støtter rektorene LIM-prosjektet, mens skolens ansatte promoterer LIM og fører tilsyn med skolearbeidet. Prosjektadministrasjonen er profesjonalisert og inkluderer søknadsskriving for å sikre økonomiske midler, lobbyvirksomhet og nettverksbygging. Innenfor lokalsamfunnene har noen av idrettsklubbene ansatte til å ta seg av selve idrettsaktivitetene, mens andre klubber er svært avhengige av frivillige.

Hos Ett Slag av Gangen i Kristiansund er det nettopp frivillige som drifter prosjektet. Disse har alle gjennomført golf trenerkurs. I motsetning til de andre prosjektene ligger Ett Slag av Gangen under et nasjonalt prosjekt. De frivillige i Kristiansund rapporterer jevnlig om sin aktivitet til stiftelsen Ett Slag av Gangen sentralt. Basert på rapporteringen søker de også om økonomisk støtte fra stiftelsen.

## 2.6 Kategori 6: Ildsjelenes rolle

I mange idrettsprosjekter er *ildsjeler* sentrale både i utviklings- og i gjennomføringsfasen. I idretten er ildsjelene kjennetegnet av at de gjerne er frivillige.

I alle casene vi har studert har ildsjelene spilt en sentral rolle. Dette gjelder i særlig grad i starten, for å få tilbudet i gang, skaffe de første midlene og å etablere nettverksforbindelser. Et godt eksempel er ideen og utviklingen av DNT Tilrettelagt som var avhengig av individer som var engasjert på ulike nivåer, både innenfor DNT og universitetssektoren. Disse individene var sentrale både når det gjaldt nettverksbygging mellom aktører, sikring av finansiering og forankring av prosjektet til høyere utdanningsprogrammer. En viktig grunn til at DNT Romsdal endte opp som prosjekteier var både at DNT Romsdal og det Idrettskretsen holdt til i samme bygning, og at noen sentrale aktører i det etablerte samarbeidet var klar over at DNT sentralt jobbet med å etablere et nasjonalt prosjekt for tilpasset friluftsliv. I gjennomføringen av tilbudet har flere aktører kommet på banen, og siden det nå er en integrert del av DNT Romsdals struktur, er det også mer bærekraftig og mindre personavhengig.

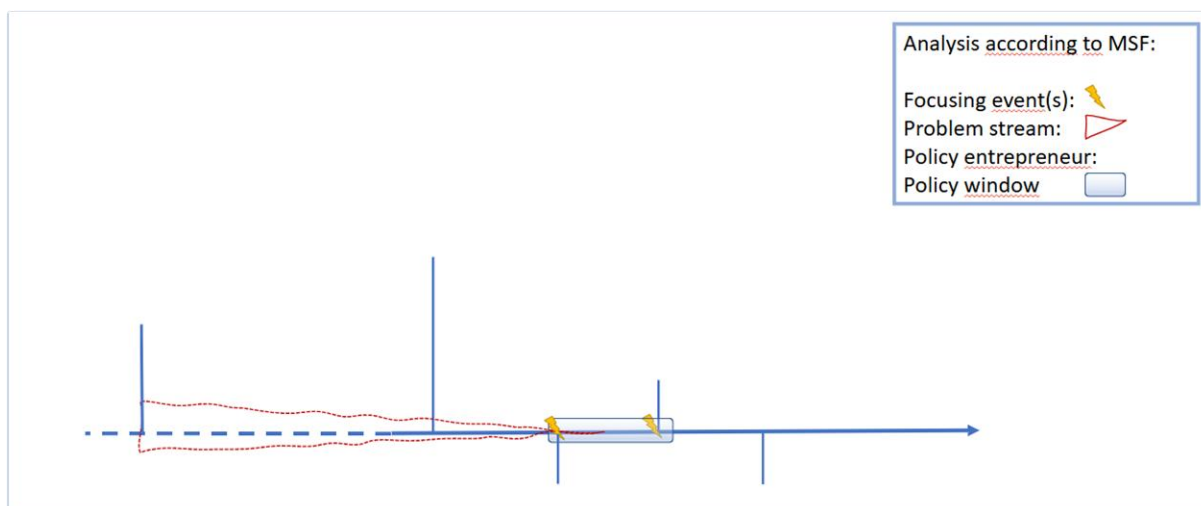
Det siste punktet kjennetegner også casene våre. Til tross for at langt de fleste var avhengige av ildsjeler i startfasen er de etter hvert blitt integrerte deler av prosjektdriverorganisasjonene. Et eksempel som skiller seg ut her er Ett Slag av Gangen i Kristiansund. Dette caset er avhengig av ildsjeler som er engasjerte som frivillige i prosjektet, og står tilsynelatende litt utenfor den regulære aktiviteten i golfklubben. Dersom disse frivillige ildsjelene skulle gi seg, er det derfor usikkert om Ett Slag av Gangen i Kristiansund vil kunne fortsette.

## 2.7 Kategori 7: Stiavhengighet og endring

Denne kategorien handler om å identifisere hvilke strømninger som har ledet opp mot de ulike casenes eksistens. Vi benytter oss av Kingdons (2002) rammeverk *Multiple Streams Framework* (MSF) i analysen. Ifølge MSF består den politiske prosessen av tre strømninger. En problemstrøm (*problem stream*) som definerer hva som er problemet som skal løses (for eksempel folkehelse eller inkludering), en policystrøm (*policy stream*) som produserer løsninger (for eksempel gjennom byrådserklæringer) og en politisk strøm (*politics stream*) som velger hvilke løsninger som skal iverksettes (som for eksempel iverksettingen av casene i dette studiet). I følge Kingdon (2002) opererer disse strømningene i og rundt hverandre og kan utspille seg i hvilken som helst rekkefølge, men et såkalt mulighetsvindu (*window of opportunity/policy window*) åpnes når alle tre kommer sammen. Policy entreprenør er den eller de som iverksetter løsningen, i våre tilfeller de ulike case-organisasjonene.

I praksis betyr dette at beslutninger og endringer skjer basert hendelser og ulike politiske strømninger. I denne analysen forsøker vi å gjøre rede for hva som har ført til slike endringer, som videre har tilrettelagt for utviklingen av casene vi har studert. Kategorien handler altså om hva som har gjort oppstarten av tilbudene mulig. Dette kan eksempelvis omhandle tidligere praksiser eller samarbeid som bygges videre på. Vi ser også etter politiske strømninger eller spesifikke hendelser (enten innen idretten eller på andre politiske arenaer) som har tydeliggjort behovet for et slikt tilbud. Det handler også om å identifisere hvilke aktører og politiske beslutningstakere som har muliggjort prosjektene og om og eventuelt hvordan våre caser har fått oppmerksomhet og blitt prioritert i den lokale idrettspolitikken. I tillegg ser vi på hvordan våre utvalgte caser har utviklet seg over tid.

I ALLSTARS-prosjektet utviklet vi en illustrasjon i form av en tidslinje for å vise hvordan MSF kunne anvendes til å studere utviklingen og iverksettingen av de ulike casene (se bildet under). Alle de fem casene har blitt analysert ved bruk av denne tidslinjen. I det videre deler vi inn analysen i de ulike strømningene.



Bilde 2: Tidslinje som tilrettelegger for en analytisk fremstilling casene gjennom bruk av MSF

Alle casene vokser åpenbart frem som en del av en større kontekst. Problemstrømmen kan for eksempel være samfunnsutfordringer knyttet til folkehelse, levekår, utenforskap, rusmisbruk,



inkludering og radikalisering, som er felles for alle kommuner i Norge, men som kanskje er synligst i de store byene.

For eksempel har Drammen kommune en høy innvandrersandel og høyere andel barn i lavinntektsfamilier, sammenlignet med resten av kommune-Norge. Det er også store sosioøkonomiske forskjeller, som også har innvirkning på deltakelse i organisert idrett. På samme måte er indre by i Oslo og Bergen hvor våre caser er initiert, preget av store sosiale forskjeller. For eksempel er bydel Grünerløkka hvor Hockeyhoder er lokalisert en bydel med relativt ung gjennomsnittsbefolkning preges av både tilflytning og utflytning, noe som betyr at mange ikke får tilknytning til lokalmiljøet utover at en bor der i kortere eller lengre periode (Byrådsavdeling for finans, 2025). Problemstrømmen retter seg derfor gjerne mot å definere konkrete samfunnsutfordringer som trenger løsninger.

DNT tilrettelagts eksistens kan ses på som en del av den generelle satsingen idrettsbevegelsen har hatt på økt aktivitet innen paraidrett de siste 20 årene. Fra tidlig 2000-tallet var det en voksende interesse for paraidrett generelt og Paralympics spesielt i Norge og i 2007 ble ansvaret for paraidrett lagt til hver idretts respektive særforbund. Flere idrettskretser opprettet egne stillinger som paraidrettskonsulenter. Videre var nasjonal idrettspolitik i endring og en prøvde å komme bort fra enkeltstående arrangement og «happenings» og mer i retning av stabile og gjentagende tilbud om deltagelse også innenfor paraidretten.

I 2010, 2011 og 2012 fikk TV-serien «Ingen grenser» stor oppmerksomhet på nasjonal TV (først to år på NRK og så det siste året på TV2). Konseptet var at personer med ulike funksjonsnedsettelse dro på tur sammen med Lars Monsen og der en sprengte grenser for hva de enkelte kunne greie, både på egenhånd og sammen. Programserien fikk stor oppmerksomhet og bidro til å endre synet på hva som var mulig å få til med tanke på friluftsliv for personer med funksjonsnedsettelse.

I utviklingen av de ulike casene er det også tydelig at en del av det som ligger til grunn for noen av casene er tidligere samarbeid mellom de sentrale aktørene. Både for LIM i Bergen og Aktive Lokalsamfunn i Drammen har det gjennom tidligere prosjekter vært et tydelig samarbeid mellom skole og idrettslag gjennom eksempelvis Idrettsfritidsordning (IFO) og Skolefritidsordning (SFO). LIM bygger på et allerede godt etablert samarbeid der Sportsklubben Trane hadde tilbudt aktiviteter til SFO (skolefritidsordning) ved Slettebakken Skole (1-4 klasse). Det var etablert en gjensidig tillit gjennom samarbeidet, så når Trane igjen tok kontakt med skolens rektor med et ønske om å utvide tilbudet til også å gjelde barna fra 5.-7. klasse ble omrisset av prosjektet etablert i løpet av kort tid. I Drammen er det også flere av de store idrettslagene som har en lengre tradisjon med samarbeid med nærliggende skoler i forbindelse med IFO og SFO-fotball. Større nasjonale prosjekter som "Idrettens storbyprogram" og senere "Inkludering i idrettslag" resulterte også i mye samarbeid mellom skole og idrettslag. Også for DNT tilrettelagt i Molde er tidligere samarbeid sentralt. Tilbudet så riktig nok dagens lys i regi av DNT Romsdal, men det bygger på Grenseløs idrett, et tidligere samarbeidsprosjekt for samme målgruppe, mellom Høgskolen i Molde og idrettskretsen.

Ett Slag av Gangen i Kristiansund baserer seg på et samarbeid mellom golfklubben, den ideelle nasjonale organisasjonen Ett Slag av Gangen og lokale myndigheter. I Kristiansund har ikke golfklubben tidligere samarbeidet med kommunen og Ett Slag av Gangen nasjonalt. Derimot har kommunen erfaring fra lignende inkluderingsprosjekt for samme målgruppe, nemlig gatelag i fotball. Gatelagene baserer seg på et samarbeid mellom Fotballstiftelsen, fotballklubber og lokale myndigheter. Erfaringer fra dette samarbeidet med tilsvarende aktører kan derfor ha vært en grobunn



for samarbeid mellom aktørene for Ett Slag av Gangen Kristiansund. Idrettshoder i Oslo ser ikke ut til å bygge på tidligere samarbeid mellom sentrale aktører i prosjektet.

Vi har identifisert en rekke sentrale hendelser som har muliggjort de ulike casene. Dette handler eksempelvis om politiske vedtak, initiativ fra sentrale aktører og mulighetsrom for finansiering.

For Aktive Lokalsamfunn i Drammen var et vedtak om innføring av en times fysisk aktivitet i skolen fremlagt i bystyret i 2014 en sentral hendelse. Etter dette vedtaket ble det som har blitt kalt *Drammensmodellen for fysisk aktivitet i skolen* utviklet gjennom de påfølgende år. Vedtaket var dermed en pådriver for oppstarten til dagens Aktive Lokalsamfunn. Etter initiativ fra Idrettskretsen og idrettsrådet ble ledere fra barne- og ungdomsskoler, skoleadministrasjonen og store fleridrettslag invitert til seminaret *I samme båt* i 2014. Dette seminaret blir også nevnt som en nøkkelhendelse for oppstarten av det som senere blir samfunnsmodellen Aktive Lokalsamfunn. Formålet med seminaret var å finne ut hvordan skoler og idrettslag kunne samarbeide for å muliggjøre gjennomføring av en time fysisk aktivitet i skolen. I etterkant av det første båtseminaret ble det inngått 16 intensjonsavtaler mellom idrettslag og skoler om lokalt samarbeid om aktivitet for barn og unge. De påfølgende årene ble det utarbeidet en strategimodell for Aktive Lokalsamfunn. Gjensidigestiftelsen ble med på laget med økonomisk støtte, noe som var viktig for modellens tilblivelse. Deres lovnad om økonomisk støtte bidro også til at det ble lettere for kommunen å si ja til å ta sin del av kostnadene og bli med på et trepartssamarbeid mellom idrettsråd, stiftelser og kommunen fra 2018.

Idrettshoder i Oslo startet som Håkkihoder høsten 2021. En sentral hendelse som kan fungere som et bakteppe for oppstarten Håkkihoder, var blant annet Oslo byråds erklæring 2019-2023 som oppfordret til økt samarbeid mellom det offentlige og frivilligheten generelt og Aktivitetsskolen (AKS) og idretten spesielt. Ideen ble lansert året før, i 2020, fra en ansatt i SoCentral som også var hockey pappa i Grüner Ishockey. SoCentral er en ideell virksomhet som jobber med å samle aktører med felles interesse for å løse samfunnsutfordringer som sosial ulikhet og utenforskap. Det var naturlig at det var Grünerløkka med Grüner Ishockey og Lakkegata- og Grünerløkka skole som partnere i starten da disse er plassert ved siden av hverandre sentralt på Grünerløkka. Etter at ideen var lansert, tok SoCentral ansvar for å søke midler til tilbudet, og i 2020 ble det innvilget støtte fra Bufdir. Det ble også opprettet en prosjektstilling som sport- og utviklingsansvarlig, delt mellom Grüner Ishockey og Håkkihoder. Høsten 2022 ble tilbudet utvidet til å inkludere Løren, og i januar 2023, Tønsberg. Tilbudet er altså i utvikling og bidrar nå til aktivitet for flere områder/skoler i flere idretter. Idrettshoder har som mål å utvikle nye løsninger for rekruttering og inkludering av barn i organisert idrett i Norge. Disse løsningene handler i særlig grad om å styrke samarbeidet mellom skoler og idrettslag og Idrettshoder tar derfor sikte på å utvikle en nasjonal modell for hvordan skoler og idrettslag kan samarbeide i praksis.

En sentral hendelse for utvikling av Ett Slag av Gangen i Kristiansund er opprettelsen av den ideelle organisasjonen Ett Slag av Gangen nasjonalt i 2020. Våren 2021 tok organisasjonen kontakt med Kristiansund golfklubb med forespørsel om de ønsket å starte opp Ett Slag av Gangen i Kristiansund. Samtidig var tilbudet avhengig av lokale samarbeidspartnere, så det at golfklubben fikk i stand en samarbeidsavtale med avdeling for psykisk helse og rus i Kristiansund kommune er også sentralt. Senere har Kriminalomsorgen også kommet til som partner og det arbeides med å utvide tilbudet til flere brukergrupper og utvikling av nettverket med flere partnere

Tilbudet DNT tilrettelagt startet i Molde høsten 2016 under navnet Friluftsliv tilrettelagt for utviklingshemmede (FTU), og inngikk som en del av et nasjonalt prosjekt i regi av DNT. Målsettingen



var å bidra til å få flere mennesker med utviklingshemming til å delta i friluftsliv med sikte på økt fysisk aktivitet og sosial deltagelse.

Som nevnt under “Tidligere samarbeid” var det i den lokale konteksten allerede etablert samarbeid mellom Idrettskretsen og Høgskolen i Molde. Idrettskretsens samlokalisering med DNT Romsdal, samt at noen sentrale aktører i det etablerte samarbeidet kjente til at DNT sentralt jobbet med å etablere et nasjonalt prosjekt for tilrettelagt friluftsliv gjorde at det ble DNT Romsdal som tok koordineringen og søkte utvikle Friluftsliv tilrettelagt for utviklingshemmede under DNT paraplyen. Prosjektet fikk finansiering via Miljødirektoratet, samt «Lavterskel midler» gjennom Møre og Romsdal Fylkeskommune. Vernepleiestudiets relasjoner til blant annet kommunen bidro til at man fikk tilgang til brukere i bo- og habiliteringstjenesten som man tenkte kunne nyte godt av tilbudet.

## 2.8 Kategori 8: Representasjon og eierskap/involvering

Denne kategorien handler om i hvilken grad målgruppen eller deltakere har blitt hørt og har deltatt i både utvikling og videreføring av de fem casene. Dersom målgruppen ikke selv har blitt hørt, kan vi undersøke om profesjonelle aktører med inngående kunnskap om målgruppens behov har blitt hørt og bidratt. Denne kategorien handler også om i hvilken grad deltakerne selv tar eierskap til de ulike tilbudene og hvor mye de involverer seg. Vi ser eksempelvis etter om deltakerne underveis har inntatt roller som innebærer ansvar eller makt.

De 5 utvalgte casene har ulike målgrupper. Idrettshoder i Oslo og LIM i Bergen har det til felles at målgruppen er barn fra utvalgte barneskoler i kommunen. I LIM er målgruppen elever på 5.-7. trinn, mens for Idrettshoder er målgruppen 1.-4. trinn. Aktive Lokalsamfunn har også et spesielt søkelys på barn og unge, men her har også pensjonister blitt en del av målgruppen i flere bydeler. I DNT tilrettelagt er målgruppen personer med nedsatt funksjonsevne (først og fremst personer med utviklingshemming) og i Ett Slag av Gangen i Kristiansund er målgruppen mennesker med rus- og/eller mentale utfordringer.

Vi kan ikke se at deltakergruppene har vært involvert i utviklingen og implementeringen av de fem utvalgte casene. Deltakergruppene ser ut til å være generelt mindre involvert i utvikling og videreføring enn vi først antok. LIM i Bergen ble utviklet av en leder i et idrettslag og rektor på den lokale skolen. Med sin lange erfaring hadde de sannsynligvis en relativt god forståelse av hva ungdommene synes var interessant, men samtidig ser det ikke ut til at ungdommene selv har vært involvert under utviklingen. Deltakerne i LIM er derimot med på en årlig evaluering av tilbudet og vil antagelig på denne måten kunne påvirke utviklingen av LIM.

Selv om deltakergruppene ikke ser ut til å ha vært involvert i utformingen, har de i noen av casene en relativt høy grad av eierskap og engasjement. Vi finner også eksempler på at deltakere fra målgruppene selv inntar roller som innebærer ansvar. Innenfor samfunnsmodellen Aktive Lokalsamfunn tilbys det eksempelvis et valgfag på ungdomsskolene, hvor elevene kurses i å lede aktivitet for de yngre barna. Pensjonister, som også er en del av målgruppen, stiller som vakter for “Åpen hall” - konseptet. Siden de ulike tilbudene rundt om i Drammens bydeler, utvikles på “grasrota” mellom lokale aktører vil det nok også føre til en større grad av eierskap for målgruppen i nærmiljøet. For Ett Slag av Gangen i Kristiansund har vi også sett eksempler på at deltakere gjennomfører trenerkurs gjennom, for å senere kunne være en bidragsyter til aktivitet. Også i DNT tilrettelagt i Molde er det eksempler på at deltakerne selv kan fungere som instruktører under aktivitetsøktene.



## 2.9 Kategori 9: Finansiering

I alle casene har finansiering vært helt sentralt, og en viktig utløsende faktor for at man i det hele tatt har kunnet starte opp tilbudene. Finansieringen har i begynnelsen kommet fra eksterne kilder, og ikke i form av at en organisasjon, kommune eller lignende har prioritert tiltaket i egne budsjetter. Stort sett har finansieringen kommet på plass via prosjektsøknader til private kilder som stiftelser og banker eller gjennom Barne-, ungdoms- og familiedirektoratet (Bufdir) som er et statlig direktorat under Barne- og familiedepartementet. I tillegg har man i de fleste tilfellene komplementert med andre finansieringskilder, gjerne lokalt næringsliv etc., som har bidratt med varer og tjenester eller ren finansiell støtte.

Finansieringen fra disse eksterne aktørene er stort sett prosjektstøtte, i en tidsbegrenset periode. Det har derfor vært avgjørende at man klarer å sikre videre finansiering utover prosjektperiodene dersom tilbudene skal kunne overleve. Vi ser at finansieringen etter hvert hviler på flere aktører. Noe av det som går igjen i alle våre case er at finansiering blir omtalt som et sentralt tema, og at alle aktørene gjerne skulle sett at finansieringen var mer langsiktig enn det som legges opp til gjennom prosjektbasert støtte. I de fleste av casene våre blir det påpekt i en eller annen sammenheng at det arbeidet som blir utført i disse prosjektene er noe som en gjerne skulle sett lå til det offentlige (stat eller kommune). For LIM i Bergen tok Bergen kommune over finansieringen etter den første treårige prosjektperioden med finansiering fra Bufdir var over. Også i Drammen bidrar kommunen med finansiell støtte. Det som kjennetegner begge disse tilfellene, er at Idrettsrådene står helt sentralt i organiseringen av tilbudene.

I forlengelsen av dette kan det være verdt å kommentere at finansieringen av de ulike casene i liten grad er basert direkte på midler fra idretten selv. I Bergen og Drammen allokterer de lokale Idrettsrådene på egne budsjetter for å finansiere aktiviteten, men utover dette er det frivillig arbeid som utgjør idrettens egeninnsats.

## 3. Konklusjon

Vi har i analysen over, ved bruk av ni ulike kategorier, forsøkt å si noe samlet om de ulike norske casene. Casene er valgt ut fra vår side etter noen gitte kriterier som blant annet omhandlet geografisk spredning og et ønske om å dekke ulike marginaliserte grupper. Valg av case ble påvirket av disse hensynene, samt at vår kjennskap til feltet også har påvirket våre valg. Selv om vi tenker at en av den grunn skal være forsiktig med å dra for store konklusjoner ut av materialet, så drister vi oss samtidig til å peke på noen punkter som det kan være verdt å ta med seg.

Alle våre caser har en **bred forståelse av idrett**, det er en relativ **sterk lokal forankring** i mange av dem, og de er fundert på **samarbeid på tvers av sektorer**. Vi tror at noe av nøkkelen til suksess ligger i nettopp disse punktene.

Et annet viktig poeng å ta med seg er behovet for, eller ønsket om, **integrasjon av prosjektene i faste strukturer**. Dette ser vi særlig i Drammen og Bergen der Idrettsråd og kommune sammen har klart å etablere strukturer som synes robuste og bærekraftige.

En utfordring som egentlig alle våre case har, og som de i liten grad adresserer, er **brukermedvirkning**. Bortsett fra caset i Molde der noen av deltagerne også blir invitert til å gi tilbakemeldinger på opplegg



og planer, er brukermedvirkning lite synlig i casene vi har studert. Vi hadde nok forventet at dette skulle være mer til stede og systematisert enn det faktisk er.

Aktive Lokalsamfunn i Drammen og LIM i Bergen har holdt på over en lengre periode og har vokst gradvis. Vi tror slike **skalerbare modeller** har en fordel, og at muligheter for å skalere aktiviteten opp eller ned bidrar til at tiltakene er mer bærekraftige og mindre sårbare. Videre er det også et potensiale for spredning til andre kommuner.

Norsk idrett bygger på frivillighet og frivillig arbeid. Samtidig er det slik at idrettsorganisasjoner **profesjonaliseres**. Basert på det vi har sett tror vi det er en fordel å investere i kompetanse internt, og slik utvikle organisasjonene. Det vil nok fremdeles være slik at frivillige tar viktige oppgaver og verv for å ta seg av det som oppleves som idrettens «kjerneoppgaver», men der det er vanskeligere å få frivillige til å stille opp i prosjekter som nettopp har et bredt og mer åpent syn på hva idrett er eller kan være. Videre synes det å være en fordel med koordinatorroller som sikrer kontinuitet og kvalitet.



#### 4. Referanser

- Anagnostopoulos, C., van Eekeren, F., Solenes, O., Sam, M. P., & Schoenberg, G. (2019). Sport policy systems and good governance: Insights from Europe. *Routledge handbook of sport governance*, 53-64.
- Bergsgard, N. A., & Norberg, J. R. (2010). Sports policy and politics—the Scandinavian way. *Sport in Society*, 13(4), 567-582. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/17430431003616191>
- Byrådsavdeling for finans (2025) Bydel Grünerløkka. Hentet 14.11.2025 fra <https://bydelsfakta.oslo.kommune.no/bydel/grunerlookka>
- Coalter, F. (2009). Sport-in-development: accountability or development? In R. Levermore & A. Beacom (Eds.), *Sport and international development* (pp. 55-75). Palgrave Macmillan.
- Kingdon, J. W. (2002). The reality of public policy making. *Ethical dimensions of health policy*, 97-116.
- Norges Idrettsforbund (2025) Om idrettsforbundet. Hentet 12.11.2025 fra <https://www.idrettsforbundet.no/om-nif/>
- Norges Idrettsforbund (2025) Bestemmelser om barneidrett. Hentet 14.11.2025 fra <https://www.idrettsforbundet.no/tema/barneidrett/bestemmelser-om-barneidrett/>
- Skille, E. Å. (2011). Sport for all in Scandinavia: sport policy and participation in Norway, Sweden and Denmark. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(3), 327-339. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/19406940.2011.596153>
- Skille, E. Å., & Säfvenbom, R. (2011). Sport policy in Norway. *International Journal of Sport Policy and Politics*, 3(2), 289-299. <https://doi.org/https://doi.org/10.1080/19406940.2010.547867>